

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravnništvo
»Zarja«
v Ljubljani, Breg številka 12.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamna številka stane 1'25 D.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 5 Din mesečno. Za Nemčijo 6 Din; za drugo inozemstvo in Ameriko 7 Din.

Reklamacije so poštnine proste.

— Oglasi po dogovoru. —

Proletarci vseh dežel, združite se!

V Ljubljani, v soboto, 25. avgusta 1923.

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

Po celjski konferenci.

Zgodovina socialističnega pokreta v Sloveniji zadnjih par let je zgodovina mrkih let. Pokret v Sloveniji je bil razmeroma zdrav od početka, toda delavstvo je premalo pazilo na bistvo pokreta, na program, na socialistično propagando. Le tako je bilo mogoče, da se je vtepel v delavske organizacije razkrajajoči zfi duh, ki je sejal osebne prepire, verižil s formalnostmi, a popolnoma pozabil, da je dolžnost vsakega poštenega razredno zavednega socialista, da deluje na združenje proletarijata in na propagando za socialistično prepričanje.

S celjsko konferenco dne 12. avgusta je bil postavljen mejnik v tej dobi prvič s tem, da je konferenca objektivno presojala položaj ter tudi sklepala o novi bazi pokreta, ki edino ga moremo v Sloveniji danes smatrati kot resen pričetek dela za konsolidacijo proletarijata. Zlasti je razveseljivo tudi dejstvo, da so potrebo tega koraka uvidele domala vse krajevne politične organizacije ter se ali povabilu sploh odzvale, ali konferenco pozdravile ali pa so se posamezni sodrugi udeležili konference, da bodo potem v svojih organizacijah poročali o poteku te konference, na kateri so dobili najboljši vtisk, kakršnega zlasti Brnotova osebnost ne garantira.

Mejnik je torej postavljen s celjsko konferenco. Sedaj pa moramo z združenimi močmi na delo, da pošteno obdelamo njivo proletarijata, mi delavci, proletarci, socialisti sami.

Velik del proletarijata v Sloveniji še tava po krivih potih demagogije

in fraz, ki ga zavaja buržoazija s svojimi blestečimi obljubami ali tudi le s svojim imenom ali celo z denarjem. Toda proletarijat mora prej ali slej spoznati goljufijo, spoznati namene posedujočega razreda in se bo obrnil proč od kapitalizma ter iskal zavetja tam, kjer najde, to je, v socialističnih vrstah.

Mi le z zadovoljstvom pozdravljamo ta preokret, zlasti z zadovoljstvom, ker se je s to konferenco uresničila vsaj deloma naša težnja in naša propaganda za konferenco, ki bi ustvarila ognjišče, okoli katerega se naj začne razvijati novo strankino življenje. Delo za konsolidacijo delavskega pokreta še ni dovršeno. Imamo še mnogo delavstva, ki je enako iskreno vdano proletarskemu čutu kakor mi, imamo mnogo delavstva v takozvanih komunističnih vrstah, ki sledi z vzorno idealnostjo principom, o katerih pa so drugi, ki so se temeljito bavili s socialnimi problemi, s problemom človeške družbe prav dobro vedo, da so nepraktični v sedanjem razvoju človeške družbe. Tudi teh delavcev ne bomo smeli odbijati, ne se bojevati z njimi, marveč jih privabiti, vcepiti jim dobrohotno potrebno znanje in prepričanje, pa bodo tudi ti postali člani naše velike socialistične organizacije.

Mejnik smo postavili, obdelujmo naprej zemljo v naših mejah, potem tudi zunaj mejnikov — za združenje proletarijata na podlagi socialističnih načel!

Občinske volitve v Srbiji in Črni gori.

Na izid občinskih volitev v Srbiji in Črni gori so bile vse politične stranke radovedne. Zlasti je stranke zanimalo to, ali bo uspela pri volitvah radikalna ali demokratska stranka, ki sta sedaj v najljutejšem boju med seboj. Na drugi strani pa je bil izid volitev prav posebno pomemben za radikalno stranko, ki se je hotela pri teh volitvah prepričati, ali ima zaslombo v srbskem volilstvu ali ne.

Volitve so izpadle za radikalno stranko jako povoljno. Zmagali so v dveh tretjinah občin in s tem dokazali, da ima radikalna stranka v Srbiji vpliv in simpatije, pa naj sloni ta vpliv že ali na zdravi politični orientaciji volilcev ali pa le na sugestiji ali terozju, ki ga izvaja ta stranka kot državotvorna. Srbski narod živi še vedno v vojnem razpoloženju in velika gesta radikalcev, ki so vodili Srbijo v svetovni vojni ter venčali svojo zmago s povenčano dražvo, v kateri imajo povsem naravno tudi hegemonijo vpliva še danes. Resnica je, da je radikalna stranka zelo zelo reakcionarna, konservativna in da jo vodi krog srbskih bogatašev, ki ima absolutno gospodarsko moč nad narodom; resnica je dalje, da se je v Srbiji vršila nekaj mesecev pred volitvami ostra gonja proti prečanom, ki so jo sicer izzvali Radičevci in naši klerikalci ter da je tudi ta gonja služila kot dobro agitacijsko sredstvo radikalni stranki.

Volilci so torej volili pod temi vtiski in tako je bilo tudi mogoče,

da je režimska stranka zmagala pri občinskih volitvah.

»Slovenski Narod« je po prvih uspehih volitev zapisal, da pomeni izid volitev poverjenje vladi v njeni notranji in zunanji politiki, da je to manifestačno odobravanje radikalne politike. O tem bi utegnili dvomiti, zakaj občinske volitve se niso vršile v znamenju programa, ampak samo v imenu strank, v boju med strankami, ne iz načelnih, ampak le iz vladodržnih namenov.

Socialistična in komunistična stranka sta dobili razmeroma malo glasov, kar najbolj označuje, pod kakšnimi volilnimi gesli so se vršile občinske volitve.

Za demokrate je izid volitev v Belgradu najneprijetnejša zadeva. V Belgradu, kjer so doslej vladali demokrati, so zmagali radikalci z znatno večino ter že tudi prevzeli občino.

Kolikor so sedaj znani volilni izidi, so zmagali radikalci v 1444 občinah, demokrati v 515, zemljoradniki v 83, neopredeljeni v 71, džemijet v 15, republikanci v 5, komunisti v 1 občini. V 71 občinah se volitve niso vršile in se vrše šele prihodnji teden, nekaj poročil pa še ni znanih.

Z mazo pri občinskih volitvah se je stališče radikalcev jako utrdilo in nedvomno bodo radikalci kot taki imeli še daljšo dobo odločilen vpliv v državi. Za proletarijat ta zmaga ni najboljša tolažba, ker kakor nam je prav dobro znano, mora proletarijat pod režimom te stranke trpeti glad in preganjanje.

Na razpotju?

Te dni se vrši v Ljubljani katoliški shod. Taki shodi so pravzaprav verske manifestacije. Kakor pa danes stvari stoje v Sloveniji in že tudi po običaju prejšnjih katoliških kongresov, ima taka prireditev bolj političen kakor pa verski pomen. Sedanjemu kongresu se na zunanaj sicer jemlje politično obeležje, nedvomno pa je, da bo kongres kljub temu zavzel k politiki svoje stranke kakor tudi napram drugim strankam stališče v svojih resolucijah, ki se bodo sprejele v odsekih in jih bo kongres akceptiral kot svoje.

Papeževa navodila sicer pravijo, da naj bo duhovništvo politično nepristransko, toda prireditev je kongres katoličanov, ki so opravičeni zavzeti stališče napram politiki svoje lastne stranke kakor tudi napram strankam, o katerih menijo, da škodujejo s svojim delovanjem katolicizmu. V tem oziru se torej katoliškemu shodu ne more odreka ti pravice, da pove svoje mnenje o drugih strankah, pa tudi ne, da daje direktive onim strankam, ki se rekrutirajo iz njih krogov.

Politika Slovenske Ljudske stranke je zašla v silno radikalne vode. Ko je bila stranka v centralni vladi, je bilo nje politično življenje miroljubno, oživila se je šele, ko so demokrati, ti najzagrizenejši nasprotniki slovenskih klerikalcev, sedeli v vladi. Agitacijo jim je olajšal zlasti Pribičević s svojim dr. Zerjavom, ki sta stroga centralista, a obenem pa so se pričele občutneje pojavljati politične in gospodarske težkoče. Na drugi strani so klerikalci tudi videli, da žanje na Hrvaškem Radič s svojo demagogijo sijajne uspehe med seljaki s svojo avtonomijo, s svobodno republiko itd. Radičeva agitacija je že silila tudi preko mej v Slovenijo.

Socialni položaj delovnih slojev.

Po vojni, ko je kapitalistična družba opazila, da je z bedasto vojno napravila ogromno narodno imetje, se zadolžila ter morala končno prevzeti na svoje rame še vse stroške zmagovalcev, je pričela veliko propagando za delo, za povečanje produkcije in za varčevanje. Ta družba pred pričetkom vojne ni vprašala ljudstva, ali naj prične vojno ali ne, ker je bila preošabna, preveč svesta si svoje militaristične organizacije ter ne misleč na to, kako ogromna sila kapitala je na oni strani. Brez glave, bi rekli po kranjsko, so šli naduti kapitalisti v vojno, prezirajoč vse opomine in razmere. Od tod današnja mizerija. In še ne toliko od tod, ker so kapitalisti uporabljali narodna dobra, veliko bolj namreč zato, ker hočejo kapitalisti, ki so sami v imenu ljudstva vodili vojno, imeti plačano s obrestmi vred vso škodo, ki so jo sami povzročili, in sicer na račun produktivnih slojev. Producirana dobra so napravili in sedaj hočejo zopet povračilo za barantanega imetja s pomnoženo produkcijo.

Nihče ne bi ugovarjal, ako bi bila vojna nesreča, ki se ji ni bilo ogniti, nihče bi ne ugovarjal, če bi šlo pri tem za splošni blagor, toda vsega tega ne opazamo tu, zakaj povsaj naj se produkcija in štediti v

Naravno je, da je SLS sledila tej politiki ter se skušala približati Radiču. Proglašala je avtonomijo, republiko in federacijo ne glede na to, koliko se taka politična propaganda strinja z načeli SLS.

V SLS je pa še druga struja, ki se imenuje krščanska socialna stranka. Ni nam znano, v kakšnih odnosih stojita obe stranki, vendar pa sta tu dve naziranji: eno, ki priznava božji družabni red, avtoriteto in pravičnost v zmislu katoliških nauk, druga, krščanska socialna stranka pa priznava v verskem oziru ista načela, boj proti kapitalizmu pa si je osvojila na svoj račun, seveda boj brez revolucije v socialistično družbo, vendar boj, na katerem katolicizem kot tak ne more najti dopadajenja.

Pravim katoličanom pa ne more ustrezati ne Radičeva ne krščansko-socialna politika, v katero je zabredla Slovenska Ljudska stranka s svojo nenačelno oportuniteto.

Katoliški shod v Ljubljani bo torej imel odločilno besedo. Vložil bo svoj veto. Določil bo smernice, ki naj jih zasleduje delegacija Slov. Lj. Stranke, kar pa pomeni povrnitev h konzervativizmu, k starim tradicijam — reakcijo. Obljube, ki so jih volilni agitatorji v volilni borbi tako bogato sipali, se niso izpolnile in volilci so danes razočarani, ker ni več onega ognja v agitatorjih za republiko, avtonomijo ali federacijo, kakor je bil takrat.

Iz tega je razvidno, da je katoliški kongres važen dogodek, ki bo politično ali cepil ali družil, pokazal disciplino ali pa ločil one dele, ki se ne ujemajo s katolicizmom povsem, v nove skupine.

Vsekakor pa bo efekt shoda: **nazaj h konservativizmu**. Vsaj se v časopisju že sedaj močno pojavlja ta tendenca.

interesu kapitalizma; tako svetujejo.

Kapitalizem ima to naravno svojstvo, da živi od dela pridobitnih slojev ter se krepi. Vsekakor pa presega meje etike, če ne več, da zahteva kapitalistični režim obenem gladovanje pridobitnih in upravnih slojev, kakor razvidno iz tendene vladajočih strank in tudi važnejših gospodarskih centrov kapitalistične družbe.

Državni uradniki se pehajo za izboljšanje plačilnih razmer že nad dve leti, dasi vsak analfabet ve, da ne morejo živeti s svojo plačo. Zeleničarji, ki so bili pred vojno med bolje situiranim delavstvom, so danes izstradani. Rudarji se nahajajo v mezdnem boju. V vseh teh pokretih pa ni nobenega napredka, rožlja zakon o zaščiti države, militarizacija in grožnje s posledicami odpustov, če se ti ljudje ganejo.

Tako torej, ker ljudje nočejo sami hvaliti boga, da nimajo kaj jesti in sami ne morejo vrniti kapitalistom v vojni zapravljenih imetij, morajo to pospeševati one institucije, o katerih pravijo patrijoti, da so ustanovljene v »obrambo države«.

Iz vsega gospodarskega in političnega razvoja je razvidno le to,

da služi vse to kapitalizmu, kar delajo sedanje vlade in režimi.

Zla krivica je to, Grozovito izkoriščanje in oduševanje onih slojev, ki niso na današnjih razmerah v kapitalistični družbi prav nič krivi. Povsem krivo je tudi mnenje, da se s takim štedenjem sanira »narodno« gospodarstvo kapitalistične družbe. Ne, narod pri teh ekonomskih metodah peša, slabi, kar pomeni v gospodarstvu z narodovo silo le veliko izgubo, nikakor pa ne dobiček, ker preveliko go-

darsko izkoriščanje omeni ne izgledno nazadovanje v produkciji.

Predpogoj zdravemu razvoju gospodarskega življenja more biti zadostna prehrana, udobno življenje pridobitnih slojev, tega naziranja so tudi vsi ekonomski kulturni narodov, zlasti angleški in ameriški. Sistem je pri nas napačen, ne le družabni sistem v temelju, marveč tudi tendenca onih krogov, ki hočejo dvigniti narodno gospodarstvo na račun — gladnih v proseh domačih in tujih kapitalistov.

KOMUNALNA POLITIKA.

Socialno-politično delo v občinskem svetu ljubljanskem.

(Konec.)

Stavba mestnega zavetišča za onemogle v Japljevi ulici bo jeseni potom prizidave dogotovljena ter bo s tem omogočeno sprejeti v zavetišče večje število onemoglih, katerim se je doslej odrekel sprejem zaradi pomanjkanja prostorov. To zavetišče bo znatno bolj ustrezalo modernim zahtevam. Vendar bo potrebno, da se prevelike spalnice z lesenimi stenami predele, ker nikakor ni primerno, da se po 20 do 30 onemoglih stlačijo v eno sobo ter tako ustvari »kasarne« za one, ki bi morali na svoja stara leta v miru in čimvečji komodnosti preživeti zadnje dni svojega življenja. — Glede prehrane onemoglih v tem zavetišču je bilo več pritožb, ki so bile opravičene, pa tudi neopravičene. V namen preprečitve pritožbam je socialno-politični osek predložil občinskemu svetu v odobritev jedilni list, po katerem dobivajo onemogli hrano zjutraj, popoldne, popoldne in zvečer ter kruh. — Bolniki pa dobe poleg običajne hrane vsak dopoldan še juho in na podlagi zdravnikove odredbe mesto običajne hrane tudi druga jedila ter kozarec vina. — Mestno zavetišče za onemogle v Japljevi ulici ima lastno ekonomijo, kar precej pocenjuje upravo. V bodočnosti bo treba z vsemi silami delovati na to, da se po možnosti čim več potrebščin za zavetišče pridobi doma na lastni ekonomiji, kupujejo naj se samo živila, in potrebščine, katerih ni mogoče pridelati doma in se uvažajo od drugod. To bo potrebno predvsem zaradi tega, ker zavetišče v Japljevi ulici nikakor ne zadošča, pač pa se bo moralo v Ljubljani urediti vsaj še eno večje ali pa dve manjši zavetišči ter bo potrebna temvečja ekonomija. V svrhu zavetišč bi utegnile po primernih adaptacijah služiti naslednje stavbe: Hiša št. 7 na Karlovski cesti, hiša Franje Stubenbergove v Gradišču, Anton Černetova hiša v Gradiški ulici št. 16, hiša Marije Pohl-Planinškove v Gradaški ulici. Vsa ta poslopja bi morala služiti po svojem namenu kot zavodi za onemogle, toda bivša liberalna večina občinskega sveta za take »malenkosti« ni imela zmisla, ter je raje uporabila večino teh poslopj za stanovanjske namene. Na ta način je bilo odvzeto »modrim« občinskim očetom skrb in breme za zidavo stanovanjskih hiš. Umljivo je, da se stanovanjskih najemnikov ne more preko noči postaviti na cesto, vendar bi se z velikopotezno gradbeno akcijo dalo rešiti tudi to vprašanje v splošno zadovoljstvo.

V krajšem času se bo treba baviti tudi z vprašanjem beračenja po ulicah in hišah. Danes vidimo skoro na vsakem prometnem kraju stati siromaka, ki berači. Da to ne vpliva ugodno na tujce, je jasno, vendar je pa treba imeti pred očmi samo socialni čut in pravičnost ter dolžnost človeške družbe napram onemoglim, pohabljenim in siromakom, ki so dokazano nezmožni za delo. Vse v Ljubljano pristojne onemogle je sprejeti v mestna zavetišča, za vojne invalide naj skrbi država, ostali onemogli pa, ki niso pristojni v Ljubljano, naj se od-

dajo domovinskim občinam, katerih zakonita dolžnost je, da skrbijo za njih preživljanje. — Za rodbine, ki se zaradi onemoglosti ne morejo preživljati, naj bi občina v enem izmed označenih zavetišč dodelila družinska stanovanja. Reorganizacija socialno-političnega oddelka pri mestnem magistratu utegne tudi v tem oziru dovesti do hitrejših sanacij teh razmer.

Mesečne podpore za ubožne so enako potrebne preureditve. Sedaj prejema pri mestnem magistratu stalno mesečno podporo 711 oseb, in sicer 388 mesečno po 25 dinarjev, 137 mesečno po 50 dinarjev ter 186 otrok mesečno po 25 dinarjev. Občina sicer namerava zvišati te podpore, vendar pa ve vsakdo, da tudi 100 dinarjev ob sedanjih draginji nič ne zaleže. Ob zvišanju teh podpor za 100% bi bila mestna občina obremenjena mesečno za okoli 50.000 dinarjev. Nujno potrebno je, da se izvrši najstrožja revizija teh podpor ter se mesto denarnih podpor, kjer je to potrebno in mogoče, daje brezplačno. Obenem se mora ugotoviti, če preprežano v zavetiščih za onemogle, silei prejemajo podpore tudi pri privatnih dobroteljskih organizacijah in koliko. Tu je sporazumno delovanje občine s privatnimi organizacijami nujno potrebno, ker bi se potem v nujnih slučajih moglo priskočiti res potrebnim siromakom izdatneje na pomoč, v drugih pa preprečiti zlorabo. Važno je tudi, da občina preišče, če imajo podpiranci mogoče odrasle in imovite otroke, ki bi iz moralnih razlogov in na podlagi zakonov morali zanje skrbeti, ter so finančno trdni, pa vendar dopuščajo, da njihovi roditelji prejemajo od občine ubožno podporo. Take primere se je že ugotovilo, zato je previdnost tem bolj na mestu.

Izredne podpore naj bi se dovoljevale v višjih zneskih kakor doslej (40 dinarjev), pri onih, ki niso po lastni krivdi zašli v bedo ter imajo voljo do dela, pa nimajo sredstev, da bi premagali trenutne težkoče. Te izredne podpore naj bi se dajale tudi onemoglim za nabavo obleke in obutve, oziroma naj bi se iz tega sklada nabavila obleka in obutev ter po potrebi razdeljevala onemoglim. Za vse izdatke, ki jih ima občina za zavetišča za onemogle ter podpore ubogim, je največji dohodek davek na obisk gostiln in kavaren. Dasi je bil omenjeni davek zvišan na 1 dinar, še vendar ne pokriva niti polovice teh stroškov, vendar »veseli« Ljubljancan pozablja na ta davek, ker ne pomisli, da utegne tudi sam v doglednem času postati delanezmožen in siromak. Treba bo razpravljati o eventualnem enakem davku ob vsakem času v gostilnah in kavarnah, kjer igra godba. Kdor se veseli, naj plača v prid onemu, ki se z delom vsled delanezmožnosti ne more preživljati.

Glede zdravstvenih razmer se doslej ni storilo mnogo. Čas je bil kratek, dela povsod dovolj. Urediti pa bo treba stalno ambulančno zdravstveno službo pri mestnem fizikatu. Vprašanje nastavitve babice pri mestnem fizikatu postaja

tudi vedno bolj pereče, kajti honorarji babic so postali za proletarijat že zdavnaj previsoki. Poizkusiti bo treba, če bi se skupno z Okrožnim uradom za zavarovanje delavcev ter ostalimi bolniškimi blagajnami (državna in južna železnica) in mestno občino ljubljansko dalo rešiti to vprašanje na način, da bi vsi ti zavodi nastavili po ljubljanskih okrajih babice z rednimi prejemki, katerih dolžnost bi bila, pri neimovitejših slojih nuditi pri porodih brezplačno pomoč.

Za postavitev dečjega doma in njega vzdrževanje je v Ljubljani ustanovljenih več organizacij, katerih nobena pa še ni pričela z zidavo, ker vsaki posamezni manjka denarja. V interesu mladine je, da občina tudi tukaj povzame iniciativo ter zainteresira vse obstoječe organizacije za skupno akcijo ter da z nabranimi zneski sezidajo dečji dom, katerega bi potem občina sama vzdrževala.

Kar se tiče poklicnega gasilstva je v zadnjem času napredek s tem, da se je izvedla organizacija praktičnega gasilstva. Da je ravno v Ljubljani odpor proti poklicnemu gasilstvu precejšen, je pripisovati dejstvu, da ima interes na prostovoljnem gasilstvu par oseb, ki so stvariteljice vseh gasilskih naprav. Vsaka socialistična stranka pa mora stremeti za tem, da se v večjih mestih ustanovi poklicno gasilstvo, katerega uslužbenici opravljajo v času službe profesionalna dela. Tudi v tem je jedro zahteve po ustanovitvi poklicnega gasilstva, pri katerem naj bodo usluž-

beni profesionalisti vseh strok, kar s tem omogoča občini, da v lastni režiji izvršuje vsa popravila in manjša dela.

Precej važen problem za ljubljansko občino je ustanovitev komunalne lekarne. Kdo izmed delavcev ne ve, da služi danes lekarniška koncesija privatnikom v svrhu tim hitrejša obogatitve. Če pomislimo, da mora mestna občina vsako leto izdati precejšnjo vsoto za brezplačna zdravila revnim slojem ter za zdravila, ki jih rabi pri mestnem fizikatu, nadalje, da obstojata bolniški blagajni mestnih nameščencev ter delavcev, potem ve, da bi se ustanovitev komunalne lekarne gotovo izplačala. Zal, da bivša Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani ter Okrožni urad za zavarovanje delavcev doslej še nista izvedla ustanovitve lastne lekarne, ker bi se v tem primeru omogočila uporaba take lekarne vsem socialno-zavarovalnim zavodom. Ako delavski člani pri ravnateljstvu Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani doslej tega vprašanja niso mogli ali hoteli načeti, potem naj občinski svet ljubljanski povzame iniciativo. V Nemčiji se je po več krajih to izvršilo že pred vojno in se je dobro obneslo, kar je delavstvo vzpodbudilo, da je tudi po drugih občinah propagiralo in doseglo ustanovitev komunalnih lekarn.

Kar se tiče aprovizacije, ki je zelo važen faktor komunalne socialne politike, o tem izpregovorimo ob priliki v posebnem članku.

SOCIALNA POLITIKA.

Kdaj je član Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani upravičen zahtevati povračilo stroškov za zdravnika, ki ni nastavljen pri tem uradu?

Čestokrat se dogaja, da delavci v nujnih slučajih pokličejo na pomoč najbližjega zdravnika, četudi ni nastavljen kot zdravnik Okrožnega urada, ki jih zdravi ter po končanem zdravljenju predloži račun v poravnano. S tem računom se potem zglašuje član pri poslovalnici Okrožnega urada, zahtevajoč, da se mu takoj izplačajo stroški, katere je imel s svojo boleznijo, t. j. stroške za zdravnika, zdravila in pripadajočo hranarino. Seveda stvar ni tako enostavna, kot misli delavec. Delavec dobi šele pri uradu primerna pojasnila, da mora vložiti pismeno prošnjo, priložiti dokaze o nujnem neodložljivem primeru ter vse račune za zdravnika in zdravila. Navadno Okrožni urad prizna povračilo stroškov samo za prvi obisk ter zdravila, ki jih je predpisal zdravnik pri prvem obisku; vse ostale stroške pa mora poravnati član sam.

V koliko je član upravičen, zahtevati povračilo stroškov za neuradnega zdravnika v nujnih primerih, je jasno označeno v zadnjem odstavku § 54. zakona o zavarovanju delavcev, ki se glasi: „Toda članu, ki uporabi v nujnem primeru zdravnika, s katerim ni osrednji urad za zavarovanje delavcev sklenil pogodbo, se smejo v mejah točk 1. do 3. § 45. (t. j. zdravniška pomoč, zdravila in hranarina) izplačati dokazani stroški zdravljenja in hranarina za oni čas boleznij, za katerega potrdi uradni zdravnik pridobitno nesposobnost.“ Tozadevno ima zakon precej jasno določbo, zato je potrebno, da čitateljem razložimo, v kakšnem slučaju so upravičeni do povračila stroškov in kako naj pri tem ravnajo.

Član, ki oboli, se mora v zmislu veljavnih predpisov zglašiti pri pristojni poslovalnici s potrdilom delodajalca, da je pri njem resnično zaposlen (§ 15. ZZZD). Na podlagi predloženega delodajalčevega potrdila, da je pri njem zaposlen, delavcu poslovalnica da Nakazilo za zdravnika. To velja za kraje na sedežu poslovalnic. V krajih pa, kjer se član zaradi oddaljenosti ne more zglašiti pri poslovalnici, se s potrdilom delodajalca ali s potrdilom prijave zglašijo pri uradnem zdravniku. V nujnih slu-

čajih (n. pr. težka nezgoda, močna krvavitev, hudi krči itd.) pa delavec ne more takoj dobiti potrdila delodajalca, ker je bolan sam ali se je bolezen pojavila ponoči. Če se je nezgoda ali krvavitev zgodila podnevi, se delavec enako lahko zglašijo pri poslovalnici ali uradnem zdravniku brez potrdila delodajalca, mora pa seveda to potrdilo predložiti naknadno naslednji dan. Mnogokrat se pa zgodi, da uradni zdravnik ni doma ter je delavec primoran pozvati za prvo in nujno pomoč najbližjega zdravnika, ne glede na to, je-li nastavljen pri zdravniku Osrednjega urada ali ne. Seveda mora v tem slučaju sam plačati zdravniku honorar za obisk in tudi zdravila, če jih zdravnik predpiše. Za tak nujen obisk sme član zahtevati povračilo stroškov, sklicujoč se na določbo zadnjega odstavka § 149. ZZZD. Naslednji dan naj se član ali njegov svec zglašijo s potrdilom delodajalca pri poslovalnici oziroma uradnemu zdravniku, ki prevzame nadaljnje lečenje. Obenem naj vložijo pismeno prošnjo, v kateri vpiše slučaj nezgode ali bolezni ter prosi, da se mu povrnejo stroški. Prošnji mora na vsak način predložiti potrdilo zdravnika, ki mu je nudil prvo pomoč, iz katerega naj bo razvidno:

1. honorar za obisk (znesek),
2. diagnoza bolezni in potrditev nujnosti pomoči ter
3. stroški za eventualna zdravila (recept).

Član, katerega bi neuradni zdravnik zdravil še nadalje, pa ima priliko pozvati uradnega zdravnika, ni upravičen do povračila stroškov, razen za prvo ordinacijo. — Za kraje, kjer Okrožni uradi zavarovanim članom ne morejo nuditi brezplačnega zdravljenja in brezplačnih zdravil, se zviša hranarina, ki jim pripada, na dvakratni znesek (§ 51., 4. odstavek ZZZD). — Člani Okrožnih uradov v Jugoslaviji naj bi se točno ravnali po predpisih ter jih izvajali, da se s tem obvarujejo škode, ki bi jo sicer imeli s plačevanjem neuradnih zdravnikov. Po končanem lečenju ne pomaga tarnanje, da član ni poznal predpisov, ker organi Osrednjega urada ne smejo iti preko jasnih določb zakona ter dovoljevati več, kakor predpisuje zakon in na podlagi zakona izdane določbe. — Slabe strani zakona more odpraviti ter izboljšati samo narodna skupščina in tu je za delavske zastopnike — poslance dela dovolj.

V kakšnem slučaju je član Okrožnega urada za zavarovanje delavcev upravičen prejeti očala (naočnike) na račun OUZD?

Glasm določil § 45., točka 2. zakona o zavarovanju delavcev imajo člani, zavarovani zoper bolezen, pravico do pomožnih priprav za zdravljenje, med katere se prištevajo tudi očala (naočniki). Da se tozadevno v celi državi postopa enotno, je Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu z okrožnico broj 8095/1922 z dne 23. dec. 1922 „Radnička Zastita“ št. 1 z dne 22. februarja 1923) izdal naslednja navodila: Do prejema očal (naočnikov) na račun OUZD so upravičeni tako zavarovani člani kot svojci samo tedaj, ako uradni zdravnik predpiše očala. — Očala se izdajo članu samo na podlagi zdravniške ordinacije (recepta) ter enostavnega izdelka (po-

nklana z enostavnimi stekli). Cvi-ker se ne sme predpisati. Ako član želi očala linejše vrste nego so mu predpisana, mora razliko sam poravnati. — Prva očala se morajo članu brezogojno nabaviti. Nadaljna očala se smejo izdati le, ako so prvo na popolnoma pokvarjena, razbita, ter se ne morejo popraviti; ali če zdravnik predpiše nošenje drugih očal ter član prvotne vrne (četudi pokvarjene). Enako se izdajo očala, ako je zdravnik odredil, da mora član imeti več očal. Ravnotako (brez zdravniškega predpisa) se morajo članu na račun urada popraviti pokvarjena očala oziroma izmenjati razbita stekla, vendar največ enkrat v obdobju šestih mesecev. Pravico do prejema očal na račun urada ima član ne samo v slučaju bolezni, temveč tudi za slučaj kratkovidnosti, daljnovidnosti in podobno.

Sklepi pokrajinskega kongresa z 12. avg. 1923.

Celjski kongres je bil posvečen vprašanju strankine organizacije in vprašanju strankinega tiska.

V obeh ozirih je napravil kongres važne sklepe, ki jih v naslednjem na kratko navajamo.

Strankina organizacija. Na kongresu se je sprejel nov pravilnik, ki urejuje izpolnjujoč strankin statut pokrajinske organizacije stranke. Načrt za pravilnik je bil v „Enakosti“. Kongres je na predlog posebne komisije, ki je načrt natančno proučila, načrt v nekaterih nebitvenih točkah spremenil, v vseh bistvenih točkah pa je predloženi načrt potrdil. Po načrtu tvori Slovenija enotno pokrajinsko organizacijo, za katero veljajo vsi predpisi, ki jih predvideva strankin statut.

Celje, Maribor in Ljubljana se organizirajo kot posebna agitacijska okrožja. Pozneje se lahko ustanove po sklepu strankinega vodstva in na zahtevo organizacij, ki zahtevajo zemljepisno zaokroženo enoto in štejejo vsaj eno petino vsega v stranki organiziranega članstva še nadaljna agitacijska okrožja. Vsako okrožje voli avtonomno po enega delegata v pokrajinski odbor, ki sklepa v posebno važnih zadevah mesto pokrajinskega načelstva.

Glede strankinega davka in strankinih financ so se sprejele v pravilnik sledeče določbe:

Začasni pravilnik za pokrajinsko organizacijo SSSJ (SPJ) za Slovenijo je bil sprejet na celjskem kongresu z nekaterimi spremembami. V osnutku pravilnika se je popravil § 3 tako, da se sedaj glasi: Pokrajinsko načelstvo sestoji iz 7 članov, 3 namestnikov... § 28.: Okrožni odbori se volijo na okrožnih zborih, na kojih imajo sedež in glas izvoljeni delegati... § 30. dostavek kot tretji odstavek: Krajevne organizacije smejo izvoliti za svoje delegate tudi člane drugih krajevnih organizacij, vendar pa ne sme imeti en delegat več kakor 5 glasov. § 32. b) iz strankinega davka in raznih drugih dohodkov. Točka e in d se črtati. Prvi odstavek istega § 32 predzadnja vrsta: Ako... in naslednji odstavek se črtata. § 34 se glasi: Uredništvo in upravno osebje strankinih listov in ostalih strankinih institucij nastavlja pokrajinski odbor. — § 35 se glasi: Dolžnost vsakega člana stranke je naročiti strankin list. Izvršilne določbe § 39 se glase: a) Pristopnina znaša 2 Din, b) strankin davek se plačuje po tej-le tabeli:

do 1200 Din 2 Din, do 1500 Din 5 Din, do 2000 Din 10 Din, do 2400 Din 15 Din, do 2700 Din 20 Din, nad 3000 Din 30 Din.

Kdor ima dva ali več nepreskrbljenih otrok plača davek za eno stopnjo nižje.

e) od prispevkov gre glavnemu odboru 50 para, okrožnim organizacijam 20 odstotkov celokupnih prispevkov, krajevnim organizacijam pa 25 odstotkov od njih nabranega strankinega davka.

Vsi ostali prispevki pripadajo pokrajinski organizaciji.

Način obračunavanja predpiše pokrajinsko načelstvo.

e) Stroški za konference razen rednih pokrajinskih zborov, za kojih stroške prispevajo organizacije v celoti, se krijejo tako, da plača polovico teh stroškov organizacija, ki pošlje na njo delegate.

Stroške za shode nosijo krajevne organizacije. Tam kjer še krajevnih organizacij ni, pa pokrajinski odbor.

Naslov za strankino tajništvo: Dopise za Pokrajinsko tajništvo Socijalistične stranke Jugoslavije pošiljajte na naslov: Pokrajinsko tajništvo socialistične stranke Jugoslavije Celje, Gosposka ulica 2 (Franjo Koren).

Vsem strankinim organizacijam! Skličite odbore seje in sklepajte o naslednjih predlogih uprave našega časopisja, ki jih izdaja uprava na podlagi točke 4 resolucij, ki jih je sklenil kongres v Celju.

1. Naročnina za list se določi počeniši s 1. septembrom mesečno na Din 5.—

2. V vseh industrijskih obratih se organizirajo poverjenstva, na katera se pošilja list pod skupnim naslovom.

3. Vsi ti poverjeniki inkasirajo mesečno naročnino. Za delo in stroške se jim prizna odškodnina v iznosu 10 odstotkov inkasirane svote.

4. Poverjenstva za več obratov se lahko po potrebi združijo.

Inkasanti za časopisje lahko inkasirajo tudi za krajevne politične organizacije. Za organizacijo nabrani denar pa imajo izročati blagajniku političnih organizacij, ki so organizirane krajevno.

Pokrajinski odbor se je na svoji prvi seji, dne 12. t. m. konstituiral: Predsednik Petejan (Maribor), podpredsednik Koren (Celje), tajnik Felician (Celje), blagajnik Štraus (Celje). Tajniške posle prevzema sodrug Uratnik in Čebular.

zakaj? Samo zato, ker so ti ljudje upali, da bodo ustanovili svoj Savez z neorganiziranimi stavkami in so mislili, da bodo na ta način zrušili Savez kovinarskih delavcev.

Kakor daleč se je v obrekovanju G. R. S. J., Saveza kovinarskih delavcev in naših strokovnih tajnikov tudi šlo, — mi se bomo pomudili samo pri dveh stavkah kovinarjev — pri onih v Brodu na Savi in v tovarni »Ferrum« v Subotici.

Ob priliki štrajka v Brodu, je pisal en del neodvisnega tiska, da je poslal sodrug Blagoje Bračinaec 200 stavkolomcev v Brod. Ko je izbruhnila stavka v Subotici, je pisal isti tisk, da je pošiljal Blagoje Bračinaec iz Broda in iz drugih krajev stavkolomce v Subotico. Naivni čitatelji tega tiska so morali misliti, da je imel ta prokleti Bračinaec cele bataljone stavkolomcev, razen tega pa še železnice na razpologo, da je mogel premetavati tako po naročilu in po svoji potrebi vsakih 24 ur stavkolomce, kakor je premetaval Makensen svoje polke.

V koliko je pripomoglo tako pisanje »Organizovanega Radnika« in drugih neodvisnih listov k ustanovitvi »Saveza Delavcev Metalne Industrije in Obrti«, mi ne bomo razjasnjevali. Ali o tem, kako zelo da je tako pisanje demoraliziralo delavski razred in zlasti o tem, kako je tako pisanje delavstvo zavajalo in od ujedinevanja oddaljevalo, — o tem mislimo, da mora voditi račun vsak pravi prijatelj delavskega razreda in njegovega edinstva. Zato morajo vsi oni, ki teže za organizacijskim edinstvom delavskega razreda, predvsem v svojem delavskem tisku, na zborovanjih in konferencah prenehati vporabljeni stavkolomstvo kot orožje v medsebojni borbi. Oni se morajo odreči metodi, da prikazujejo nezavednost delavcev-stavkolomcev kot namero nasprotne organizacije, ki skuša na ta način rušiti štrajke.

Da se vse to doseže, in da se konča namerno gojenje medsebojnega sovražstva med delavstvom, mora najprej ugotoviti:

Ali je resnica, da so lomili organi Glavnega Radniškega Saveza štrajke nevtralnih sindikatov, ali ni?

Razčiščenje te situacije je prvi predpogoj za vsako nadaljnje delo za ujedinevanje strokovnega pokreta. Ugotoviti se mora, ali je »Glavni Radniški Savez« s svojimi sindikati res lomil stavke nevtralnih sindikatov. Če jih je, potem za tiste, ki so zakrivali te zločine ni več mesta v delavskem pokretu. Ako ni, potem jih mora tisk, ki je te laži objavljaj, tudi sam dementirati.

Da se ugotovi, kje je tu resnica in kje ni, je G. R. S. J. na predlog sodr. Bračinaec zahteval, da se sestavi mešana komisija, ki naj ugotovi resnico o vzrokih propada kovinarske stavke v Subotici, o kojem so trdili vsi neodvisni listi, da ga je zakrivil sodrug Blagoje Bračinaec.

Po predlogu G. R. S. J. naj se sestavi ta komisija iz dveh zaupnikov Glavnega Radniškega Saveza in iz dveh zaupnikov neodvisnih organizacij.

Predsednik pa naj bo en član uprave Saveza grafičkih radnika iz Zagreba (ki je nevtralen in ni priključen ne eni ne drugi centrali).

Glavni Radniški Savez do 3. avgusta še ni dobil odgovora na ta predlog, kar se nam zdi zelo čudno, ker smo bili uverjeni, da bomo odgovor takoj dobili, trdno verujoč, da tudi G. R. S. O. ne bo imel ničesar proti taki komisiji, ki je edino sredstvo, da morajo zvedeti delavci v zadevi resnico. G. R. S. J. polaga na to važnost zlasti za to, da bi se v bodoče pri zedinjevalnih akcijah ne stavljale več zapreke, ki bi slonele na goli laži. (Po Radničkih novinah.)

Op. ured: Te laži o Bračinaecu je objavil tudi Brnotov »Naprejš«.

Obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani.

(Dalje.)

Splošna dvorazredna obrtna nadaljevalna šola s pripravljalnim tečajem. (Živilska obrt.)

Leta 1920/21 je obiskovalo to šolo 68 vajencev. V pripravljalnem tečaju je bilo 38, v I. letniku pa 30 vajencev. Po strokah je bilo 10 pekov, 19 mesarjev, 4 gostilničarski, 6 slaščičarskih, 7 vrtnarskih, 18 brivskih in 4 kavarniški vajenci.

Država je prispevala 3600 K, občina ljubljanska 900 K, javne korporacije in privatniki 3520 K; vpisnina je znašala 760 K, skupaj dohodki 9680 K, izdatki pa so znašali 9020 K, torej je dosegla ta šola preostanek 560 K.

Leta 1921/22 se je vpisalo v pripravljalni tečaj, I. in II. letnik te šole 89 vajencev. Po strokah so pripadali ti vajenci naslednjim strokam: 14 pekovski, 22 mesarski, 8 gostilničarski, 4 slaščičarski, 1 slaščičarka, 4 vrtnarji, 1 vrtnarka, 20 brivcev, 2 lasuljarki. Ob koncu leta je obiskovalo šolo skupaj še 72 vajencev in 4 vajenke. Država ni ničesar prispevala ter dolguje šoli 10.973 K. Razni zavodi in zadruga so prispevale 14.800 kron, vajenci na vpisnini pa (89 po 40 K) 3560 K. Večje število vajencev, zlasti kavarniških, prekajevalskih, svečarskih, medicinskih in vrtnarskih, pa sploh ni obiskovalo šolo.

Strokovna nadaljevalna šola za stavbinske obrti.

To šolo je obiskovalo leta 1920/21 v devetih oddelkih 361 vajencev, in sicer 2 pripravljalna razreda 93 vajencev, 5 oddelkov I. letnika 213, 2 oddelka II. letnika pa 55 vajencev.

Za to šolo je prispevala država 15.963,33 K, občina ljub. 3756,67 K, zavodi in razne korporacije 4090 K, skupaj 23.540 K. Vpisnina je znašala 10 K.

V letu 1921/22 je obiskovalo to šolo 432 vajencev, torej 71 več kakor prejšnje leto. Oddelkov je imela šola 12, štiri pripravljalne razrede, v katerih je bilo 145 vajencev, tri I. letnike (120 vajencev), štiri II. letnike (137 vajencev) in en III. letnik (20 vajencev). Vajenci so pripadali naslednjim strokam: lesni: 127 mizarjski, 45 tesarski, 4 kolarski, 1 stru-garski, 3 stolarski in 4 sodarski, skupaj 184 vajencev; dalje kovinarski: 132 stavb. ključarski, 41 kleparski, 10 kovaški in 2 instalaterski, skupaj 185 vajencev; stavbni stroki je pripadalo: 55 zidarjskih, 3 pečarski, 1 kamnoseški, 2 dimnikarska, 2 krov-ska, skupaj 63 vajencev. Poučevalo se je ob torkih, četrtnih in nedeljah po 8 ur na teden. Vpisnina je znašala v tem letu 40 K za vajenka, ki jo je prispeval mojster za šolske potrebščine, pa tudi te mnogi niso plačali.

Stavkolomstvo kot orožje v medsebojni borbi.

(Sodrug Bračinaec kliče obrekovalce na odgovor. Obrekovalci si ne upajo pred nepristransko sodišče.)

Ne ene stavke še ni bilo, ki so jo vodile neodvisne organizacije, o katerih bi neodvisen tisk ne trdil, da je Glavni Radniški Savez s svojimi stavkolomci te stavke lomil.

»Glavni Radniški Savez« dobavlja stavkolomce, »Glavni Radniški Savez« sklepa dogovore s pod-

jetniki, kojih delavci so v stavki in to za hrbotom delavcev, »Glavni Radniški Savez« toži stavkujoče policiji in provocira preganjanje, — to so bile dnevne novice, ki jih je serviral neodvisni tisk svojim čitateljem. V obtoževanju Glavnega Radniškega Saveza so se odlikovali zlasti stavkovni rokoborci iz kovinarskih stavk, ki so vodili organizacije, ki so od našega Saveza kovinarskih delavcev odpadle. A

POLITIČNI PREGLED.

Nepopoljšljiva slovenska inteligenca. Demokrate delimo v Sloveniji v dva tabora. Eni se kotočijo okolo »Jutra«, eni pa okolo »Slovenskega Naroda«. Sani se sicer ne imenujejo naravnost demokrate, toda mi jih imenujemo mlade »Jutrove« in stare »Narodove« demokrate. Med seboj sta si ta dva tabora največja konkurenta. Drug drugega izkušata odjesti od vladinih jasl. »Jutro« je bilo do servilnosti

vladno, vse je hotelo posrbiti ter obljajalo vsakogar z izdajalcem, kdor je le črhnil, recimo o kulturnem življenju Slovencev, danes pa prehaja tisto »Jutro« na pota opozicijskega klerikalnega časopisja. Udriha po režimu, psuje stare demokrate, ker pripravljajo pot bodočemu poslancu dr. Ravniharju, ki v zmi-slu dogovora med demokrati v kratkem nadomesti mladega demokrata profesorja Reiserja v narodni

skupščini. »Slovenski Narod« mar- kira ta prehod s tem, da oznanja evangelij prerodenja slovenskega naprednjaštva in idejne poglobitve. Iz opozicije prehaja »Slovenski Narod« polagoma v tiste politične vode, ki jih je brodiralo prej »Jutro«. Iz političnega razvoja zadnjih mesecev je razvidno, da slovenska inteli- genca politično ni zrela. Zakaj, če bi imela le nekaj zmisla ta inteli- genca za politiko, če ne bi bila ab- solutno pasivna, bi bili v politiki ta- ki vratolomni skoki zaradi osebnih političnih ambicij »narodnih bor- cev« nemogoči, tako pa preobračajo napredne meščanske politične stran- ke in tabori vsak dan kozolce, ki jih »politično zrela« inteligenca niti ne opazi. Kljub vsej pasivnosti, kljub vsakdanji preorientaciji ostajajo stari in mladi demokrati, ker nič ne delajo in nič ne mislijo dosledni v preobračanju političnih kozolcev. Niti ne sanja se jim ne inteligen- tom, da je v demokratski politiki kakšna nedoslednost, še manj pa opazijo, iz kakšnih namenov uga- njajo njih glasila kameleonsko poli- tiko. Med »Slovenskim Narodom« in »Jutrom« se pričinja sedaj nova era boja zaradi bank, nacionalizacij in korupcij. Za demokrate je to po- trebno, ker so malenkostni in ker so pod kapom. Ako bi še teh »politič- nih problemov« ne imeli, potem bi pa res ne vedeli, zakaj imajo svoji stranki. Torej le pokažite zobe drug drugemu zaradi — svojih proble- mov!

Radič rešuje Jugoslavijo v ino- zemstvu. Angleški listi poročajo, da se mudi Radič v Londonu ter da sku- ša zainteresirati Angleže za razmere v Jugoslaviji, obenem pa se priprav- lja na intervencijo pri zvezi narodov. Angleži mu ne zaupajo mnogo, za- raditega njegova akcija ne more uspeti. Radič igra tako očitno kome- dijantstvo, da mora propasti s svojo politično karijero. V Jugoslaviji je mobiliziral res mnogo naroda, zlasti hrvaških seljakov. Toda, ker se vla- da ni dovelj brigala zanj, je izzval še ostrejši konflikt s tem, da je žalil vla- do, potem pa pobegnil skrivaj čez mejo kot — preganjani boritelj za svobodo in mučenik. Radovedni smo, kako in kdaj se bo „spokoril“.

Zakon o zaščiti države namerava baje raztegniti vlada tudi na Radi- čevce, če ne bodo pridni. Čudno je samo to, da se ta zakon, ki je, ka- kor pravijo, napravljen v zaščito dr- žave uporablja samo proti delav- stvu v mezdni bojih pod pretvezo, da so mezdna gibanja politične ak- cije. Za politiko meščanskih strank pa to ne velja. Mi sicer Radičev- cem ne privoščimo knute, ker sma- tramo, da je zakon izjemen, neut- meljen ali v vsem postopku vidimo dvojno mero.

Korošec zapušča Radiča. Radič je s pobegom v inozemstvo, kjer namerava pričenjati politično agita- cijo, prekinil sporazum med Koro-

šcem, Spahom in Radičem. Spora- zum se je nanašal le na notranje za- deve, ki so stremile za revizijo usta- ve. Radič pa pričinja sedaj akcijo v inozemstvu, kar pomeni toliko ka- kor, da je postal »veleizdajalec«. Na to pot pa ne more iti ne Koro- šec ne Spaho, ker veleizdajalecova vloga je pa le prenevarna igrača.

Demokrati so izgubili Beograd. V Beogradu so krmarili doslej demo- krati. Pri občinskih volitvah v nede- ljo so pa ostali v manjšini, zmagali so pa z znatno večino radikalci. Ta poraz je zopet hud udarec za demo- krate, ki bi se iz vseh porazov vsaj zase lahko kaj naučili.

Italijani in Reka. Italija zahteva, da se Reki postavi paritetno komisijo, ki bi vladala Reko eno leto. Potem, oziroma med tem bi se vršila poga- janja. Na to italijansko zahtevo je podal dr. Rybar, predsednik jugoslo- vanske komisije — ostavko.

Baroš in Delta v Kvarnerskem zalivu postaneta last Jugoslavije. Reko bo upravljala eno leto sedanja komisija.

Splošna rudarska stavka je iz- bruhnila na Češkem. V stavki je oko- lo 110.000 rudarjev zaradi tega, ker so podjetniki odklonili pogajanja, pač pa grozili z znižanjem mezd.

Kriza v Nemčiji. Razmere se ni- kakor še ne izboljšujejo. Domneva se sicer, da se Francija pričinja poda- jati ter da ali prične pogajanja z Nem- čijo ali sama ali potom posredova- nja. Draginja in beda pa na Nem- škem kljub temu narašča. Kiloeram kruha se je bil pocenil na 160.000 mark, a se je zopet podražil na tristo tisoč mark. Ako se bodo življens- ke razmere dalje hujšale, je neizogiben nemir, ker narod kljub svoji žilavosti ne bo mogel vzdržati. Pomisliti je treba, da imajo v Nemčiji veliko brezposelnost ter da ta še vedno na- rāšča.

V Nemčiji narašča kriza. Sedanja vlada je sicer pripravljena na najod- ločnejše korake, tudi na diktaturo v okvirju ustave. Vobče prevladuje menje, da je sedanja vlada zadnja, ki utegne rešiti Nemčijo gospodar- skega poloma. Vlada namerava izve- sti najstrožje odredbe ter zaseči vse, kar more služiti v sanacijo. Nemški fašisti pripravljajo za 2. september velike prireditve za proslavo oblet- nice Sedana. Celo komunistični listi svare delavstvo, da ob tej priliki ohranijo popolnoma mirno kri. Vlada bo sigurno ukrenila stroge odredbe proti vsakršnim poizkusom prevrata remških nacionalistov.

Reparacijska plačila je Nemčija zopet pričela likvidirati. Zaenkrat menda še ne bo svetovnega konflik- ta zaradi tega, čeprav jih je bila za nekaj dni ustavila in so bile drža- vice, ki imajo bolj malo denarja v mrzličnih skrbeh.

Z Radičevim begom se sedaj bavi obširno tudi vlada, ki ga bo obtožila in obsodila in contumaciam (ob ne- navzočnosti).

DNEVNE VESTI.

Naročnikom! Pošljite naročnino! Dolžnost vsakega naročnika je, da podpira naš list s tem, da takoj po- šlje naročnino, ki je razmeroma nizka. Ne odlašajte, ker s tem le oteškočujete delo pri upravi, vrhu- tega pa povzročate še nepotrebne stroške. Za konsolidacijo sociali- stičnega pokreta v Sloveniji mora- mo vsi delati in tudi res storiti, kar je v naših močeh.

Ministrom za socialno politiko bo imenovan dr. Dušan Peleš. Pravijo, da je to tih kompromis s Hrvati.

Uradniški zakon je kralj podpi- sal. V veljavo stopi novi zakon 1. septembra. Obljubujejo, da bodo do takrat vse ukrenili, da se zakon iz- vede. Da, da, čas bi že bilo, čeprav si nihče ne obeta mnogo od obljub in tudi ne od novega zakona, ki je bil tako temeljito študiran dve leti.

Evharistični kongres se je vršil v Zagrebu ob velikanskih priredbah. Vse zagrebško kapitalistično časopisje slavi v dolgih člankih to prire- ditev, tako katoliško, pravoslavno kakor tudi židovsko.

Rudarska stavka pri Trboveljski premogokopni družbi še vedno traja. Oblasti so pričele nastopati proti ru- darjem z ostrimi odredbami, zlasti proti vodilnim organom. Kakor vse kaže, namerava oblast stavko even- tualno pod motom „v varstvo drža- ve“ s silo zatreti. Tudi železnice so še vedno militarizirane. — Kaj, ko bi gospodje, ki take rigorozne ukre- pe sklepajo, vzeli svinčnik v roke, pa izračunali, če je mogoče živeti ob teh mezdni razmerah. Kje je zapi- sano, da morajo ljudje poginiti ravo zaradi gladi?

Prtljaga po železnica. Zaradi preoblice prtljage po železnica, ki jo jemljejo potniki s seboj ter delajo z njo napotje v vagonih, je odredil železniški minister, da sme potnik jmeti s seboj največ 10 kg prtljage. Kdor bi imel s seboj več prtljage, bo moral plačati za vsak kilogram dvo- jno pristojbino.

Menda se boste naveličali nadle- govati urade. S 1. oktobrom se zvi- šajo iznova takse. Načrt zakona je v finančnem odseku. Po tem načrtu

bo pritisniti na vsako prošnjo ko- lek za 5 dinarjev (sedaj 3 dinarje), za rešitev 20 dinarjev (sedaj 10 di- narjev). Priloge se bodo kolkovale vsaka po 2 dinarja (sedaj 1 dinar). To so zopet novi davki! No, lep kupček jih že imamo in niti ne ve- mo, koliko jih še pride.

Mariborska vzorčna razstava. V našem listu nimamo prostora, da bi se z mariborsko vzorčno razstavo več bavili, morali pa več stvari povedati obrtnikom kakor tudi delavcem, posebno onim, ki so za- poslani v mali obrti. Obrtnikom mor- da ne bo všeč, vendar pa hočemo omeniti naslednje: Kar se tiče ra- stavljenih predmetov male obrti, nadkriljujejo mizarstvo, vrtnarstvo in pa kovinski izdelki v preciznosti ni solidnosti izdelkov daleč ljublan- sko malo obrt. To pa sledi iz tega, ker je Maribor vedno polagal poseb- no važnost na strokovne šole, dočim jih je Ljubljana že leta in leta vedno zanemarjala in konečno sploh ukini- la. V Ljubljani je za obrtno šolstvo veliko premalo zmisla, kar pušča svoje neugodne posledice tudi na po- trebnem razvoju obrti.

Likvidacija pokrajinskih uprav se izvede s 1. septembrom tudi v Ljub- ljani. Ni pa še gotovo ali ostane ve- liki župan Lukan na svojem mestu ali ne. Nedavno se je pisalo o tem, da ga vlada zamenja z novim župa- nom, a se niso mogli zediniti glede kandidature.

Kuga v Carigradu. V Carigradu se je pojavilo nekaj slučajev kuge.

Za one, ki potujejo v inozemstvo. Naši državljani, ki potujejo z našimi pravnimi potnimi listi v inozem- stvo, smejo vzeti s seboj: v Švico 3000 francoskih frankov in 1000 Din; v Italijo 3000 lir in 1000 Din; v Če- škoslovaško 3000 češkoslovaških kron in 1000 Din; v Francijo in An- glijo 3000 francoskih frankov in 1000 Din; v Nemčijo, Madžarsko, Poljsko, Rumunijo in Bolgarijo pa v valuti cmenjenih držav 3000 Din in 1000 Din v naši valuti.

Naša trgovinska bilanca v zad- njih treh letih. Padanje dinarja pov- zroča tudi pasivnost naše trгови- ske bilance, kar dokazujejo sledeče številke: Leta 1920. je znašala vred- nost našega uvoza 2,576.133.232 di- narjev, a izvoza le 1.320.606.055 Din; vrednost uvoza v letu 1921. je znaša- la 3,076.430.434, a izv. 2,460.737.562 Din, leta 1922. uvoz 4,548.495.896, iz- voz 3,071.534.639 Din. Ker se velik del našega blaga izvažava v države s slabo valuto, a pretežni del uvoza prihaja iz držav z dobro valuto, je to eden glavnih vzrokov za konstantno padanje naše valute.

Aeroplan, ki ga je odpeljal iz Novega Sada ruski begunec, so našli v Rumuniji nepokvarjen. Ujeli so tudi kapetana in monterja. — Menda ni izdajstvo. Begunca sta hotela obiskati svoje rodbine v Rusiji.

Splošna stavka na Grškem se vedno bolj razširja. Vlada je pro- glasila obsedno stanje po vseh kra- jih kjer je gibanje. V Grčiji pozna- jo torej prav tiste metode kakor pri nas in po drugih »naprednih« dr- žavah.

Polletni podkovski tečaj na drž. podkovski šoli v Ljubljani se priče- ne dne 1. oktobra t. l. Za vstopnje vložiti do 15. septembra na ravna- teljstvo drž. podkovske šole v Ljub- ljani s kolekom za 13 Din kolekova- no prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo, 5. nraštveno spričevalo in 6. ubožni list. Vsako prilogo, če še ni kolekovana, je kolekovati s kolekom za 1 Din. Pouk v podkov- ski šoli je brezplačen. Učenci dobi- vajo redno drž. podporo, ter imajo prosto stanovanje; skrbeti pa mo- rajo za hrano in učne knjige.

Iz stranke.

Celjska konferenca je sklenila, da izhaja namesto mariborske »Ena- kosti« tednik pod imenom »Soci- alist« kot glasilo pokrajinske orga- nizacije SSSJ. Naroča se v Maribo- ru, Ruška cesta 7, pri upravi »So-

cialista«. Uredništvo je v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II. Mesečna naročnina znaša 5 Din.

Okrožni zlet Delavskih Telovad- nih Enot v Soštanju dne 9. septem- bra 1923. Vspored: Na predvečer, dne 8. septembra se vrši pevski koncert v dvorani hotela »Union«; po koncertu prosta zabava. 9. sep- tembra od 9.—10. ure dopoldne sprejem gostov na kolodvoru, spre- vod v mesto, slavnostno zborovanje na glavnem trgu in vaje DTE za popoldanski nastop. Ob 12. uri ko- silo. Ob 2. uri popoldne zbirališče pri hotelu »Kunst« in skupen od- hod na telovadišče. Nato nastop članic in članov DTE iz Maribora, Studencev, Celja, Ljubljane, Šiške in Soštanjja s prostimi vajami za olimpijado v Pragi leta 1921. in na- stopi na orodju. Po nastopu veselice na vrtu hotela »Jugoslavija« s sodelovanjem rudarske godbe iz Trbovelj. Vstopnina je določena za goste z zletnimi izkaznicami, ki bo- do upravičevale na polovično vož- njo po južni železnici na 6 Din za vse prireditve. Za osebe brez izkaz- nice bo pa vstopnina sledeča: I. pro- stor 15 Din, II. in III. prostor 10 Din, stojišče 6 Din. Pri tem je vključena že tudi vstopnina na ve- selični prostor. Na predvečer pri koncertu bo za one brez zletnih iz- kaznic posebna vstopnina. Vse or- ganizacije naj se obračajo za zletne izkaznice, ki bodo stale po 50 par za komad in za vsa pojasnila na

Zletni odbor DTE v Soštanju.

Književnost,

Ivan Albreht: Ranjena gruda, povest. Splošna knjižnica št. 1. v Ljubljani 1923. Izdala in založila Zvezna tiskarna in knjigarna, 104 strani. Cena broš. Din 12, vez. Din 17. Ta knjiga je prvi zvezek nove »Splošne knjižnice«, ki je začela iz- hajati v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani. Nova »Splo- šna knjižnica«, čije knjige so lepo in okusno opremljene, v enotnem formatu 15 × 12 cm in ki se bo pro- dajala po razmeroma nizkih in zmernih cenah, bo obsegala izvorna slovenska leposlovna in znanstvena dela, eseje, študije in spise poljub- no-znanstvene in zabavne vsebine, razen tega pa tudi dobre prevode iz svetovne leposlovne in strokovne književnosti. Povest »Ranjena gru- da« našega že dobro znanega piša- telja I. Albrehta, ki je izšla kot prvi zvezek te knjižnice, je po svoji vse- bini, tedenci ter po svojem gladkem slogu zelo zanimiv pojav v naši pre- vodni književnosti izza zadnje dobe, ki žalibog izkazuje veliko vrzel gle- de obširnejše zasnovanih izvornih pripovednih spisov. Posebno zani- manje pa bo »Ranjena gruda« vzbudi- lila tudi radi svoje aktualne vse- bine, ki razmotriva pereče moderne probleme in posega z drugim delom v vojno in poveljno okupacijsko do- bo, ki je bila za naše primorske kraje na splošno in za mnoge posa- meznike tako usodepolna.

Odgovorni urednik Ignac Mihavec. — Izdajatelj in lastnik: Konzorc. »Zarje«. — Tiska tiskarna J. Blasnik naasl.

Stavbeno podjetje

Inž. Dukič in drug

Ljubljana

Bohorčičeva ulica štev. 24.